

ВИДАТНІ ПОСТАТІ В УКРАЇНСЬКІЙ РЕВОЛЮЦІЇ 1917 – 1921 РОКІВ МОВОЮ ФІЛАТЕЛІЇ

Про Українську революцію написано чимало, але, напевно, ніхто ще не робив спроби дослідити її мовою філателії, адже філателістичний матеріал цієї тематики на офіційному рівні почав з'являтися відносно недавно, з початком набуття Україною своєї незалежності. Здебільшого, це були художні марковані та немарковані конверти та відбитки штемпелів спецпогашень (далі скорочення СП).

У цьому році минає 100 років від початку Української революції 1917 – 1921 років. З цієї нагоди національний оператор поштового зв'язку ПАТ (Публічне Акціонерне Товариство) «Укрпошта» (до 1 березня 2016 року УДППЗ (Українське Державне Підприємство Поштового Зв'язку) «Укрпошта») 4 березня 2017 р. ввело в обіг поштову марку № 1554 «100-річчя подій Української революції 1917-1921 рр.».

На Київському поштамті у цей день відбулося погашення вищезгаданої марки спеціальним штемпелем першого дня (далі - ШПД) (Іл. 1) на презентаційному конверті першого дня (далі – КПД) (Іл. 2).

Спеціальне поштове погашення штемпелем «Перший день» Іл. 1

Іл. 2

У вирі лютневих подій у Росії 1917 року, які перекинулися на терени України, було покладено початок українській державності. Першими українськими державотворцями того періоду по праву можна вважати: Дмитра Антоновича – українського історика мистецтва і театру, в подальшому політичного діяча, члена Української Центральної Ради, морського міністра і міністра мистецтва, дипломата, одного з організаторів і ректора Українського вільного університету у Відні, Сергія Єфремова – українського громадсько-політичного і державного діяча, літературного критика, історика літератури, академіка Української академії наук (з 1919), віце-президента ВУАН (з 1922), дійсного члена НТШ у Львові, публіциста, Людмилу Старицьку - Черняхівську – українську громадську діячку, письменницю, драматурга, перекладача, мемуариста, Михайла Грушевського – українського історика, громадсько-політичного діяча, Голову Центральної Ради Української Народної Республіки (1917 – 1918), члена-кореспондента ВУАН (1923) та АН СРСР (1929), багаторічного голову НТШ у Львові.

З нагоди 125-річчя від дня народження Михайла Грушевського у 1991 році пошта СРСР випустила відповідний ХМК та провела його пам'ятне погашення спеціальним штемпелем (далі - СП) у день народження першого президента України на Київському поштамті.

Значно більше випусків, присвячених М.С. Грушевському з'явилося за часів теперішньої незалежності України. Першою була поштова марка 1995 року № 93 з портретом Михайла Грушевського номіналом у 50 000 купоно-карбованців. У 1996 році «Укрпошта» вводить в обіг художній немаркований конверт (далі - ХНК) з аналогічним марці малюнком. 29.09.1996 у відділенні поштового зв'язку Київ-1, відбулося погашення СП вище згаданих марки та ХНК.

У середині літа 1995 року, з невеликим розривом у часі, в поштових операційних вікнах майже по всій території України надходять у продаж два ХМК «Михайло Грушевський» з однаковим малюнком. Розрізнити їх можна хіба що за вихідними даними на звороті конверта, перший має № замовлення 5-3118, другий № замовлення 5-3176.

Роком раніше, 1994 року, з нагоди відкриття пам'ятника М. Грушевському у Львові львівська приватна фірма «Дивосвіт» випустила свій ХНК, на якому 12.06.1994 р. на Львівському поштамті було проведено відповідне спецпогашення. У 1998 році «Укрпошта» випускає ХНК нового формату (Е 65) - для міжнародних відправлень, з нагоди 100 річчя від початку виходу в світ «Історії Руси-України» (І-й том 1898 р.) Михайла Грушевського. На сьогодні цей конверт є рідкісним і в філателістичних колах України користується великим попитом, не дивлячись на те, що наклади ХНК формату (Е 65) або, як їх тепер прийнято називати (DL), були в ті часи досить великими. На превеликий жаль, точний тираж цього конверта не відомий.

Наступний конверт (ХМК) присвячений М. Грушевському «Укрпошта» випустила через 10 років, у 2008 році. На ньому зображено пам'ятну дошку у Відні, встановлену та відкриту 4 жовтня 1996 року на будинку, в якому на час еміграції проживав видатний український вчений.

У 2016 році з нагоди 150-річчя від дня народження Михайла Грушевського поштове відомство України випустило поштову марку № 1531 та провело її спецпогашення ШПД на презентаційному КПД 29.09.2016 року на поштамті Львова та поштамті Києва універсальним штемпелем першого дня (ШПД) з перевідним дратівником.

6 – 8 квітня 1917 року (19 – 21 квітня за новим стилем) в Києві на Всеукраїнському національному з'їзді обрали 118 членів Української Центральної Ради, у тому числі М. Грушевського – Головою Української Центральної Ради, а Володимира Винниченка і Сергія Єфремова його заступниками.

Серед тих, хто отримав мандати членів ради, були: Євген Чикаленко, Володимир Леонтович, Людмила Старицька - Черняхівська.

У 2005 році «Укрпошта» випустила поштову марку та КПД з нагоди 125-річчя від дня народження Володимира Винниченка – українського політичного та державного діяча, прозаїка, драматурга, художника та провела погашення ШПД 15.07.2005 р. на Київському поштамті.

На відзначення 150-ліття від дня народження Євгена Чикаленка – визначного українського громадсько-політичного діяча, мецената української культури, агронома, видавця, публіциста у 2011 році пошта України видала ХМК та провела його СП 9.12.2011 р. у відділенні зв'язку Кіровоград-2 (нині м. Кропивницький).

Володимир Леонтовичу – українському громадсько-політичному діячу, письменнику, меценату і правнику - виходили офіційні ХНК двічі; перший - у 1996р. з нагоди 130-річчя від дня народження та другий - у 2016 р. до 150-річчя від дня його народження.

З початку 1917 року будівлею парламенту УЦР стає педагогічний музей цесаревича Олексія заснований у 1901 році, будівля для якого збудована 1910 року. Нині це педагогічний музей у Києві, також він відомий як Київський міський будинок учителя, що знаходиться за адресою вул. Володимирська, 57. УДППЗ «Укрпошта» тричі присвячувало конверти цій будівлі: у 1997 році ХМК з нагоди проголошення ІV універсалом незалежності Української Народної Республіки, другий - у 2001 році з нагоди 100-річчя з часу створення педагогічного музею України ХНК, третій - у 2007 році ХМК, присвячений 90-річчю від часу створення першого Уряду України. Хоча поштова марка України, присвячена цій будівлі була видрукувана ще у 1920 році, в друкарні Австрійського військового географічного інституту у Відні, до поштового обігу вона не потрапила через втрату української державності та території.

У парламенті молодій державі між керівним ядром часто не було злагоди через різні погляди на Україну як суб'єкт відокремленої та незалежної від Росії держави. Через багатопартійність, як перший вияв демократії, часто виникали серйозні непорозуміння, конфлікти, цим часто користувались вороги України. Час від часу у Києві виникали більшовицькі бунти та повстання.

Завдячуючи тому, що 5 - 8 травня 1917 року на I Всеукраїнському військовому з'їзді Симона Петлюру було обрано до складу Українського генерального військового комітету (ГВК), а з 21 травня - головою цієї організації, водночас він увійшов до складу Центральної Ради, а з 28 червня

обраний до складу Генерального секретаріату на посаду Генерального секретаря з військових справ, вдалося припинити спроби більшовицьких переворотів.

21.05. 2004 «Укрпошта» випустила поштову марку, присвячену С. Петлюрі № 589 та КПД до неї. Погашення цієї марки відбулося ШПД у Полтаві на поштамті. Перша марка Симону Петлюрі була випущена ще 1920 році, у одній серії з вищезгаданною маркою «Будівля Центральної Ради УНР» і також у поштовому обігу не перебувала.

Андрій Лівіцький – український громадсько-політичний діяч, член УЦР, Президент УНР в екзилі (1926 – 1954). З нагоди 130-річчя від дня народження А. Лівіцького пошта України у 2009 році випустила ХМК.

У 1917 – 1919 роках Україна, як відомо, пережила кілька змін влади, проте, за роки існування Української держави було сформовано українську національну шкільну політику, закладено у фундамент освіти - перший вагомий камінь. Одним з будівничих української національної освіти був Ничипір Григорійов – громадсько-політичний та державний діяч, педагог, публіцист. Будучи членом УЦР, виконував обов'язки міністра освіти і товариша міністра освіти в урядах В. Голубовича (січень 1918), Б. Мартоса (червень – серпень 1919), І. Мазепи (серпень 1919 р. – травень 1920р.). До 130-ї річниці від дня народження Н. Григорієва УДППЗ «Укрпошта» у 2013 році випустила ХНК

Приємно, що пошта України не обійшла увагою ще одну видатну постать України, випустивши в кінці 2008 році ХНК до 125-річчя від дня народження Івана Феценка-Чопівського – українського вченого-металурга, громадсько-політичного діяча, міністра Центральної Ради та Директорії. І. Феценко-Чопівський з 1917 року обіймав посаду директора Департаменту Промислу в уряді В. Винниченка, з кінця лютого 1918 – міністр торгівлі і промислу в уряді В. Голубовича, міністр народного господарства в уряді Директорії, міністр народного господарства в уряді С. Остапенка (1919), Голова Ради Республіки, створеної за рішенням Голови Директорії Симона Петлюри.

Визначну роль в становленні України як держави відіграв Іван Огієнко – український вчений, митрополит УАПЦ (від 1944), політичний, громадський і церковний діяч, мовознавець, лексикограф, історик церкви, педагог, дійсний член НТШ (від 1922), перший ректор Кам'янець-Подільського державного українського університету. 14 січня 1918р. Огієнко виступив на Всеукраїнському Церковному Соборі у Києві з доповіддю «Відродження Української Церкви», в якій аргументовано довів право Української церкви на самостійне існування. 3 5 січня 1919 року І. Огієнка призначено міністром освіти УНР, працював в урядах Володимира Чехівського та Сергія Остапенка. 2007 року 12 січня, з нагоди 125-річчя від дня народження Івана Огієнка, «Укрпошта» випустила поштову марку, КПД та провела пам'ятне погашення цієї марки ШПД у центральному відділенні зв'язку України Київ-1.

Не правильно було б обминути увагою Сергія Тимошенка – українського архітектора і суспільно-політичного діяча, міністра шляхів в урядах УНР І. Мазепи, В. Прокоповича та А. Лівіцького, учасника Другого зимового походу. З початком революції 1917 р. – губернський комісар Харківщини і член центральної Ради. Уповноважений українського уряду на переговорах з урядом Війська Донського для координування спільних антибільшовицьких військових операцій. У 2011 році «Укрпошта» ввела в обіг ХМК присвячений 130-й річниці від дня народження С. Тимошенка.

Не менш цікавою є постать Модеста Левицького – українського письменника, культурного діяча, педагога, лікаря і дипломата. У 1917 – 1920 рр. М. Левицький підтримував ідею створення самостійної Української держави. 1918 р. зайняв посаду головного санітарного лікаря залізниць УНР, став директором культурно-освітнього відділу міністерства шляхів. Від січня 1919 – радник української дипломатичної місії в Греції, згодом – її голова. У 2006 році вийшов ХМК з нагоди 140-річчя від дня народження Модеста Левицького.

Володимир Самійленко - український поет-лірик, сатирик, драматург, перекладач у часи визвольних змагань 1917 – 1921 років підтримав молоду державу. Про цей період його життя відомо небагато, тільки те що він працював у міністерствах освіти та фінансів, а в 1920 емігрував з урядом УНР до Галичини. Пошта СРСР випустила у 1989 році ХМК, а пошта України у 2013 конверт з оригінальною маркою (КОМ).

У кінці лютого 1918 року до Києва наближалася велика загроза, більшовицька 4-тисячна навала під командуванням есера Михайла Муравйова. Уряд УНР був евакуйований до Житомира. На захист Києва на його підступах стали загін київських курсантів та козаків «Вільного козацтва», що загалом нараховувало близько чотирьох сотень вояків. 29 лютого 1918 року поблизу залізничної станції Крути відбувся п'ятигодинний бій з запеклим і врази переважаючим супротивником. Цей безцінний подвиг Героїв Крут дав можливість провести організований відступ та на деякий час зупинив наступ червоної орди. До цих подій «Укрпошта» тричі присвячувала свої випуски: ХМК 1998 р., ХНК 2003 р. + СП (29.02.2003 Київ-1), КОМ та ХНК 2008 р. (з однаковим малюнком) + СП 29.01.2008 ВПЗ Крути-ЦПЗ № 2.

1 березня 1918 року в Житомирі, Центральна Рада прийняла низку законів: так в УНР запроваджувався григоріанський календар, запроваджувалася національна грошова одиниця – гривня, був визначений державний герб УНР – «тризуб з часів Володимира Великого», автором якого став Василь Кричевський – український маляр, архітектор, графік. У кінці 1997 року, а саме 20 грудня «Укрпошта» ввела в обіг поштову марку № 174 «Василь Кричевський» та провела СП цієї марки та двох конвертів 31.12.1997 у ВЗ Ворожба Лебединського р-ну, Сумської обл., на батьківщині митця.

12 лютого 1918 року Рада Народних Міністрів УНР обговорила питання про військову допомогу. Думки розійшлися. Однак, коли дійшло до голосування, то більшість міністрів проголосували за «допомогу». Уже у лютому того року на територію України вступили німецькі та австро-угорські війська. Вони поступово просуваються на схід та південь України, не зустрічаючи на своєму шляху значного опору від більшовицьких військ. І уже до кінця квітня майже вся територія України опинилася під контролем німецько-австро-угорських військ. На початку березня до Києва повернулася Рада Народних Міністрів та Центральна Рада, яку кияни зустріли досить стримано. Розпочалася подальша робота народного уряду УНР. Продовжив свій навчальний процес один з найперих навчальних закладів УНР – Українська Академія Мистецтв (нині Національна академія образотворчого мистецтва), заснована ще 18 грудня 1917 року - ХМК України 2007 р. Статут Академії затвердила УЦР. Академію очолювала Рада Академії у складі Дмитро Антонович, та ін. (вчений секретаріат), ректорами академії були Василь Кричевський, Федір Кричевський (1918р. і 1921 – 1923рр.). Одним з перших професорів академії був Михайло Бойчук.

Федору Кричевському свої конверти присвятили поштові адміністрації СРСР – ХМК 1979 року і України – КОМ 1999 р., який погашали СП 22.05.1999 у Лебединському вузлі зв'язку. Також пошта України у 2007 році випустила КОМ та провела його погашення 30 жовтня 2007 р. у відділенні зв'язку Тернопіль-8, з нагоди 125 річчя від дня народження Михайла Бойчука. Ректором цієї академії був і Георгій Нарбут – український художник-графік, автор перших державних знаків: банкнот та поштових марок УНР. Перший ХМК присвячений Г. Нарбуту вийшов ще у СРСР 1986р.

В 1997 році пошта України випустила КОМ, згодом у 2006 р. випущено поштову марку (з купоном) № 709 і КПД та проведено погашення ШПД 10.03.2006 на Київському поштамті. Наступний випуск пошта України присвятила 90-річчю перших поштових марок України, випустивши у 2008 році поштовий блок №72 (м. №937-939 + купон) на якому є зображення Г.Нарбута як співавтора перших марок України. Малюнок Георгія Нарбута алегорія «Молода Україна» (голівка дівчини у вінку), використаний на поштовій марці УНР та грошових тогочасних банкнотах – гривні, на 1-й стандартній серії поштових марок України (8 марок; номіналом 50 коп., 70 коп., 1.00, 2.00, 5.00, 10.00, 20.00, 50.00 крб.) 1992 року випуску, включно з КПД та ШПД для погашення цих марок.

І уже цього року, 1 березня, з нагоди 25-річчя від часу виходу перших марок сучасної України, на Київському поштамті погашали ХНК випущеним спеціально до цієї події пам'ятним штемпелем СП, елементом на якому є «Молода Україна» Г. Нарбута.

Автором першої та другої поштових марок України став Антін Серета – український графік, майстер прикладного мистецтва, мистецтвознавець, культурний діяч педагог. Цю марку відтворено на марці України № 43, 1993 року та КПД до неї. До 90-річчя виходу перших поштових марок України, вийшов поштовий блок № 71 (м. 935 - 936 + купон), на якому зображено

видатного графіка А. Середу. Цей блок погашали у відділенні зв'язку Київ-1, в один день з блоком № 72 одним ШПД.

І ще один цікавий факт, поштові марки УНР № 1-5 замовлялися та друкувалися за урядування Центральної Ради, а в обіг були введені за часів Української Держави гетьмана Павла Скоропадського 18 липня 1918 року. Аналогічна історія спіткала марку № 6, номіналом у 20 грн., яку замовив уряд П. Скоропадського, а в поштовий обіг вона надійшла 4 або 20 січня 1919 року під час правління Директорії.

29 квітня 1918 року за підтримки німецької військової адміністрації Українська Центральна Рада була скинута, і на Всеукраїнському землеробському конгресі в Києві генерал Павло Скоропадський був проголошений гетьманом України. До вирішення багатьох питань Павло Скоропадський ставився дуже відповідально, міністрів свого уряду обирав не за партійною належністю, а за фаховістю. Одною з таких постатей можна назвати Миколу Прокоповича Василенка – українського вченого-історика, громадського та політичного діяча. Член Товариства українських поступовців (ТУП). З 1917 року – член Української Центральної Ради. За Гетьманату 1918 року – виконувач обов'язків отамана Ради міністрів, міністр освіти, голова Державного Сенату; президент української академії наук (1921 – 1922). У 1998 році у серії ХНК формату Е 65, присвячених 80-річчю з часу утворення Національної академії наук України, випущено конверт з портретом Миколи Василенка.

Дмитро Донцов – український літературний критик, публіцист, філософ, політичний діяч, один з перших керівників Союзу Визволення України (СВУ), ідеолог українського інтегрального націоналізму. На початку 1918 року повернувся до Києва, де працював у гетьманських урядових структурах, 24 травня наказом гетьмана став директором Української Телеграфної Агенції (УТА) при уряді П. Скоропадського. Спільно із Липинським і Шеметом створив Партію хліборобів-демократів. У 1993 році виповнилося 110 років від дня народження Д. Донцова. До цієї події філателістами Запоріжжя випущено клубний конверт та штампель СП, яким 17.08.1993 гасили цей ХНК. На штампелі у нижній його частині зазначений напис «Запоріжжя-поштамт», насправді до пошти цей штампель ніякого відношення немає.

Ще одна неординарна постать в історії України - В'ячеслав Липинський – український політичний діяч, історик, соціолог, публіцист, теоретик українського консерватизму, дипломат. На початку 1918 року В. Липинського було призначено послом Української Держави в Австрії. Після падіння Гетьманату В'ячеслав Липинський ще тривалий час обіймав посаду посла у цій державі і тільки наприкінці серпня 1919р. передав всі свої повноваження своєму наступнику від уряду Директорії. Пошта України двічі присвячувала свої конверти В. Липинському: ХНК у 2002 + СП та КОМ 2007 + СП.

Через призму тих подій, перемог та поразок найяскравішою подією став День Злуки 22 січня 1919 року, що своїм Актом засвідчив єднання двох українських держав УНР і ЗУНР у одну велику Соборну Державу! Перший конверт (ХНК) присвячений цій події вийшов у 1993 році. 1994 року на Івано-Франківському поштамті вперше в історії української пошти проведено офіційне СП присвячене цій події. 1999 року «Укрпошта» випустила ХМК і також провела 22 січня відповідне СП на Івано-Франківському поштамті. 2003 року цю подію теж відзначено ХМК. І тільки в 2004 році з'явилася перша марка України, присвячена дню Злуки № 553, до неї був випущений КПД та проведено погашення ШПД на Київському поштамті 22.01.2004 Наступна марка № 1422 вийшла вже у 2015 році + КПД + ШПД і знову у Києві.

Тут представлена лише невеличка розвідка, спроба вивчення історії України періоду 1917 – 1921 років за допомогою філателії, від хобі до поглибленого дослідження. Філателія – це багате і незвичайне джерело знань, спосіб естетичного та патріотичного виховання молоді України.

Список використаних джерел та літератури:

1. Приватна колекція голови Бережанського міського товариства Асоціації Філателістів України Олега Поливка.
2. В.Г. Бехтір. Каталог поштових марок України – Київ, 1997. – 174 с.
3. Поштові марки України 1992-2014. – Київ, 2015. – 211 с.
4. М.Г. Серeda. Каталог маркованих конвертів України 1991-2003. – Київ, 2004. – 191 с.
5. Каталог знаків поштової оплати 2015. – Київ, 2015. – 76 с.
6. Галанзовський Л.О. Каталог спеціальних та календарних художніх штампелів пошти

Рочняк Юрій Альфредович

канд. архітектури, доц. каф. архітектурного проектування ІАРХ

Національний університет «Львівська політехніка»

E-mail: rotchniak.youri@gmail.com

ІСТОРИЧНІ ПАРАЛЕЛІ ФОРМУВАННЯ АРХІТЕКТУРИ ЗАЛІЗНИЧНИХ ВОКЗАЛІВ ГАЛИЧИНИ І ТИРОЛЮ

Віддалені на сотні кілометрів історичні землі Галичина і Тироль були об'єднані імперією Габсбургів: один із найсхідніших та інший із найбільш західних країв мали мало спільного, проте у кін. ХІХ ст. – поч. ХХ ст. архітектура поєднала їх і значною мірою завдяки залізниці. Ставши від сер. ХІХ ст. найпотужнішим чинником господарського і соціального розвитку, вона як найшвидший у той час транспорт, сприяла небаченому способу й обміну ідеями.

Нова комунікація, – колійні переміщення, – позиціюється поземно засобами будівництва, а в архітектурі використанням спільних і подібних композиційних, стилістичних, конструктивних, просторових та типологічних прийомів. На формування архітектури вокзалів впливали багато чинників: природно-територіальний, містобудівний, технологічно-конструктивний, технічний, соціальний, естетичний та інші. Підлягаючи загальнокультурному поступу і перебуваючи під централістичними впливами єдиної держави, спостерігаються спільні риси у формуванні архітектури залізничних вокзалів як усієї імперії, так і названих двох країв.

Вокзали Галичини. Історична Галичина і Володимирія/Волинь (королівство) потрапила до володінь Габсбургів у 1772 р. та від середини ХІХ ст. набула розширення (Краків) і проіснувала цілісно до 1918 р. Переважно аграрний край з багатими природними та людськими ресурсами прискорив промисловий розвиток завдяки залізниці з Відня до Кракова (1847 р.), Перемишля (1860 р.), Львова (1861 р.), Станиславова (1866 р.) до Чернівців (1866 р.) та Сучави (1869 р.) в Буковині. Названа лінія стала магістраллю у царський час; прилучення до неї колій на північ, схід та південь, а також декілька гілок через Карпати створили сучасну мережу залізниць розділеної історичної Галичини в сучасній Україні та Польщі (1945 р.).

Пасажирські будівлі залізниць Галичини відображають різноманіття типів, розмірів, способів компонування, композиційного, стилістичного вирішення та ін. Одним із найпоширеніших і найбільш виразних є тип залізничного вокзалу у вигляді подовгастої двоповерхової будівлі з двоспадистим напіввальмовим дахом (з начілкою) з рустованим цоколем, підкресленими обрамленнями кутів будинку, дверей та вікон та дерев'яним обшальованням горищного рівня з дерев'яним оздобленням. Він умовно названий як "рустиково-стріховий" і отримав поширення не лише в усій Галичині (Гребенів, Копичинці, Микуличин, Рогатин, Сихів, Турка, Тухля, Ясениця, Глібовичі (2015 р. знищено), та ін.), але й частково в Буковині (Глибока-Буковинська, Неполоківці). Названі вокзали та станційні будинки виконані за декількома зразками типових проектів, появились на зламі ХІХ – ХХ століть і донині з невеликими змінами зберегли свій первинний вигляд.

У міжвоєнний час реалій нових політичних утворень активного вокзального будівництва в Галичині не велось; у повоєнний час поширилась архітектура, яка була в решті України тоталітарного періоду із зверненнями до класичних зразків. Виразними прикладами є вокзали у Дрогобичі, Стрию, Тернополі та ін. Симетрична композиція, застосування ордерних прийомів, пишноти пластики повинні були надихати до високих ідей та звершень. При цьому будівлі мають високий професійний рівень виконання. Пізньомодерна архітектура краю виконана у лаконічних формах при переважно вільній композиції і відображена у вокзалах Моршин, Новояворівськ, Пісочна, Трускавець та ін.

Вокзали Тиролю. Історична земля Тироль (графство) потрапила до володінь Габсбургів у 1369 р. У давні часи цей гірський і переважно аграрний край з корисними копалинами та ранньою промисловістю при них (срібло, м. Швац) відігравав важливу роль в обміні між німецькомовними краями на північ від Альп з італомовним Півднем у бік Середземного моря. Поштовх до промислового розвитку і транзиту надало будівництво основної залізничної магістралі від